

They further added shepherds, Gabbaim and Mochsim. The tax-collectors, at first they felt that they took what was set for them. But once they saw that they took extra, they invalidated them...

Said Rav Yehudah, a default shepherd is invalid, a default Gabbai is Kosher.

Rebbi Zeira's dad was a Gabbai for 13 years, and when the mayor would come to town, when he would see rabbis, he would say: go my nation come into your rooms. When he saw residents of the city he would say: the mayor is coming to the city, and now he will slaughter the father before the son and the son before the father – and everyone would hide. When the mayor would come, Rebbi Zeira's dad would say: from whom can I collect? When he died, he said take these 13 coins that I placed in my clothing and return it to so and so, that I took it from him but I did not need it.

Topic #1: What did the tax collector do wrong?

- Gemara seems to say, they took extra
- Maharshal: שם כיון דחזי ד'קא שקלי יתירא ו'מ'שוי עניי כעתירא פסלינהו כו' נ"ב בספרים אחרים
- Democrats (taxes are regressive) or Republican (taxes are too high?)
- Rif: מעיקרא סבור דקייץ להו שקלי כיון דחזו דשקלי טפי ממאי דקייץ להו גזרו בהן רבנן... והמוכסין: מעיקרא סבור הא דינא דמלכותא דינא כיון דחזו דחטיפי ושקלי גזרו בהו רבנן

<p>גבאין ממונין שהעמידן מלך האומות לגבות מס, ומנת המלך, וכרגא וארנונא מישאל חביריהם תירתא יותר מן הקצבה סתם רועה דאכתי לא חזינן דעיילו בהמותיו בשדות אחרות סתם גבאי כשר עד דשמעינן ביה דשקיל יתירתא כי הוה חזי אבוה דר' זירא רבנן מיושבי העיר אמר לך עמי בא בחדריך דלא נחזינא בך ריש נהרא שהוא שר העיר, ורואה שרבים יושבי העיר ושואל ממון הרבה לכל שנה, והוא היה מיקל עליהם המס, ומדחה את שר העיר לאמר שיושביה מועטין, ואין ממי לגבות נכיס אבא לפום ברא ישחוט את האב לפני הבן, כלומר: יגבה מהן ממון מייגנזו מתחבאין</p>	<p>סנהדרין כה: תנא: עוד הוסיפו עליהן הרועים, הגבאין, והמוכסין... הגבאין והמוכסין, מעיקרא סבור: מאי דקייץ להו קא שקלי, כיון דחזו דקא שקלי יתירא פסלינהו.. אמר רב יהודה: סתם רועה - פסול, סתם גבאי כשר. אבוה דרבי זירא עבד גביותא תליסר שנין, כי הוה אתי ריש נהרא למתא כי הוה חזי רבנן אמר להו: לך עמי בא בחדריך. כי הוה חזי אינשי דמתא אמר: ריש נהרא אתא למתא, והאידינא נכיס אבא לפום ברא וברא לפום אבא, ומייגנזו כולי עלמא, כי אתי, א"ל ממאן נבעי? כי ניהא נפשיה א"ל שקולו תליסר מעי דציירי לי בסדינאי, והדרו ליה לפלגיא, דשקלתינהו מיניה ולא איצטריכו לי.</p>
--	---

Topic #2: Defining a Gabbai and Moches

- Rashi and Tosfos seem to equate the two, entirely
- Rach – the Gabbai looks like a collector of a set tax, while the Moches has discretion to adjust tax rate on a person by person basis
אמר גאון זצ"ל: הני מוכסין לאו משום דשקלי טפי ממאי דקייץ להו פסלינהו רבנן, דאי הכי היינו גבאין! אלא בזמן שהמלכות מטילה מס כך וכך לגבותו מן היהודים מכל אחד ואחד לפי ממונו וכיון דחזי רבנן הני מוכסין שמעריכין העם ונושאים פנים למקצתן ומקילין עליהן ומכבידין על מקצתן יותר מן הראוי נמצא גזלנין לפיכך פסלינהו רבנן: הגהות אשר"י ופר"ח... דבזמן שהמלכות מטיל מס כך וכך ליקח מן היהודים כפי ממונם
- In truth, the distinction of the Rif, fits with the Rach's model. Set taxes (a set toll or tax collection fee) can be over-collected. A discretionary tax collector (farmer?) is unfair, but (see Rif), legal.
אור זרוע טז [ועוד הוסיפו עליהם הרועים והגבאים והמוכסין. גבאים היינו ממונים שהעמידן מלך האומות לגבות מס ומנת המלך וכרגא וארנונא מישר' חביריהם וגזרו עליהם ועל המוכסין משום דשקלי יתר על הקצבה.

Topic #3: why is a default tax-collector ok?

מאירי גבאים והם שנתמנו מצד המלך לגבות המס שהוא מטיל סתמן כשרים אבל אם נודע שלקחו שום דבר ביתר מן הראוי נפסלו מיד. המוכסים סתמן פסולין, ולא סוף דבר במוכס העומד מאליו אלא אף בשהעמידו המלך! (ולא מפני שהמכס מעיקרו גזל שהרי דינא דמלכותא דינא ואסור לגזולו כמו שבארנו בקמא פרק הגזול) אלא מפני שסתם המוכסים אינם משוים את המדות וסתמן שהם מחניפין את העשירים ומכבידין על העניים ומ"מ אם היה קצוב המכס לפי גולגולת אין כאן בית מחוש לסתמן אא"כ הוא חשוד ליטול יותר וליקח לעצמו:

רמב"ם (~ריף?) וכן המוכסין סתמן פסולין מפני שחזקתן ליקח יותר מדבר הקצוב להם בדין המלכות ולוקחין היתר לעצמן, אבל גבאי מנת המלך סתמן כשרין ואם נודע שלקחו אפילו פעם אחת יתר מן הראוי להם לגבות הרי אלו פסולין.

It is harder to take extra when you collect a set amount, but when you have more discretion, it is easier to steal extra, (as in the story of his father).

רמ"ה הגבאין... כיון דחזו דקא שבקי עתירי ושקלי מעניי ומרצו ל' למלכא בממונא דעניי גזרו בהו רבנן דאיבעיא להו למיחזי ממונא דמרצי ביה מלכא ולמשדייה אכולהו ולמגבא מכל חד וחד לפום מאי דחזי ליה. והמוכסין אי במוכס שאין לו קצבה היינו גזלנין ממש אלא הב"ע במוכס שיש לו קצבה מעיקרא סבור מאי דקיץ להו קא שקלי ודינא דמלכותא דינא כיון דחזו דשקלי טפי גזרו בהו רבנן..... לא היה אומר להן להחבא בפ' שמא ישמע אדם שאינו הגון וילך ויגיד עליו לשר העיר... וכשהיה בא שר העיר ומצוה עליו לגבות ממון המס מבני העיר היה אומר לו ממי אבקש ממון מרובה כזה והלא יושבי העיר מועטין והיה מתרצה שר העיר בממון מועט... כי הוה קא ניחא נפשיה... שבקשו הימנו כך וכך ממון וגבה מכל בני העיר כראוי להן ונשאר אחד מהן לבסוף ונתן כל הממון שגבה מן הראשונים לשר העיר ולא נתרצה לו והלך וגבה מן האחרון כשיעור מה שהיה חייב והלך ומצאו לשר העיר שנתרצה בראשונים או שהלך לו וכיוצא בהן לפיכך נתחייב

Topic #4: Dina Demalchusa Dina

מאירי אע"פ שדין המלך דין גמור הוא בין בהטלת מכס ובין בהטלת מס ובשאר החקים שהוא חוקק ואסור לאדם לגנוב או לגזול או להעביר עליו את הדרך בשום צד ערמה או תחבולה מ"מ מותר לשנות לו בדברים לומר שיושבי העיר מועטין ועניים ושלא יכביד עליהם במסים ותשחורות וכן מותר להערים שלא להתראות לפניו שהם רבים או עשירים ויכביד לשאול וכן כל כיוצא באלו הדברים:

Permitting fibbing but not outright fraud? Potentially, the difference here is between before the tax has been set and after?

Social Contract:

ב"ב נד. אמר רב יהודה אמר שמואל: נכסי עובד כוכבים הרי הן כמדבר, כל המחזיק בהן זכה בהן; מ"ט? עובד כוכבים מכו זוזי לדידה אסתלק ליה, ישראל לא קני עד דמטי שטרא לדידה, הלכך הרי הן כמדבר, וכל המחזיק בהן זכה בהן. א"ל אביי לרב יוסף: מי אמר שמואל הכי? והאמר שמואל: דינא דמלכותא דינא, ומלכא אמר: לא ליקני ארעא אלא באיגרתא! **רשב"ם** כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרצונם חוקי המלך ומשפטי והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חבירו ע"פ חוק המלך הנהוג בעיר משום גזל.

King Owns the Land

רן נדרים כח כתבו בתוספות דדוקא במלכי עובדי כוכבים אמר דדינא דמלכותא דינא מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מצותי אגרש אתכם מן הארץ אבל במלכי ישראל לא, לפי שא"י כל ישראל שותפין בה וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אחד מכס זה חייבים ליתן לו את המכס וכן נמי אם לא קנה אותו אלא שהוא ממונה לגבות את המכס שאינו רשאי ישראל חבירו לישבע שהן תרומה דליכא אונסא כיון דדינא דמלכותא דינא

Divine Right of Kings?

ש"א ח:יא-יז ויאמר--זה יהיה משפט המלך, אשר ימלוך עליכם: את-בניכם יקח, וישם לו בקרפכתו ובפרשיו, ורצו, לפני מרפכתו. יב ולשום לו, שרי אלפים ושרי חמשים; ולתרוש תרישו ולקצר קצירו, ולעשות פלי-מלחמתו וכלי רכבו. יג ואת-בנותיכם, יקח, לרקחות ולטבחות, ולאפות. יד ואת-שדותיכם ואת-כרמיכם וזיתיכם, הטובים--יקח; ונתן, לעבדיו. טו וזרעיכם וכרמיכם, יעשור; ונתן לקריסיו, ולעבדיו. טז ואת-עבדיכם ואת-שפחותיכם ואת-בחוריכם הטובים, ואת-חמוריכם--יקח; ועשה, למלאכתו. יז צאנכם, יעשור; ואתם, תהיו-לו לעבדים.

להחזירן לבעלים ואין לשאר בני העיר בהן כלום... והמוכסין סתמן כשר דומיא דגבאין
ואשמועינן גבאין והוא הדין למוכסין:

אור זרוע מעתה הא דאמר רב יהודה סתם גבאי כשר היינו דלא פסלינן ליה עד דשמעינן ביה
בעדים דשקיל יתירתא דהא גבי הדדי אמרינהו רב יהודה סתם רועה פסול סתם גבאי כשר.
וא"ת הואיל דלא פסלינן ליה לגבאי עד דידיעינן ביה בודאי דשקיל יתירתא א"כ גולן הוא.
ומאי הא דקתני הוסיפו עליהן הגבאין והמוכסין היינו כדשמעו דשקלי יתירתא וקא אתי
לאשמועינן דפסיל אע"פ שהחזיר הגזילה אע"ג דשאר גולן שהחזיר כשר להעיד האי פסול
הוא חדא דלא ידע למאן אהדריה. ועוד דחשוד לחזור ולקלקל כל זמן שעוסק בגבאות. מיהו
לשון ראשון אינו נראה לי דאע"ג דאינו יודע למי להחזיר בעל תשובה הוא ויעשה בהם צורכי
רבים. אבל לשון אחרון דכל זמן שעוסק בגבאות מיפסיל הוא עיקר.....